

oprichting eener vereeniging tot bestrijding van geslachtsziekten. Ik wil niet vooruitloopen op het voorstel WIJN, doch ik wensch er met klem op te wijzen, dat dáár de weg ligt, die voert tot het „lasst uns nun endlich Taten sehn“.

Amsterdam, April 1908.

Dr. J. DE HARTOGH JR.

TAXIS OF OPERATIE BIJ BEKLEMDE BREUKEN.

Naar aanleiding van zijn „Ervaringen opgedaan aan honderd beklemde breuken” komt VAN ASSEN tot de slotsom: elke beklemde breuk moet zonder pogingen tot taxis zoo spoedig mogelijk geopereerd worden. Deze slotsom die ik na het doorlezen van het opstel niet gewettigd achtte, deed mij nog eens nagaan wat die taxis nu toch wel op haar geweten had en toen bleek dat er eigenlijk slechts één geval was (blz. 1084), waar nl. na taxis perforatie-peritonitis was opgetreden. En in dit ééne geval is het, althans uit de beschrijving, voor mij niet duidelijk kunnen worden, dat beslist zeker de perforatie een gevolg was van een beklemde breuk. Nu zegt de schrijver wel bij een paar andere gevallen, dat, wanneer er pogingen tot taxis gedaan waren en wanneer die geslaagd mochten wezen, dit dan voor den patiënt gevaar zou hebben opgeleverd. Maar dit bewijst mijns inziens niets, omdat het inbrengen nu eenmaal niet geschied was, en bovendien lijkt het mij waarschijnlijk, dat juist in zulke gevallen de taxis nooit gelukken zal, ruw geweld natuurlijk uitgesloten. Wanneer wij een kunstbewerking veroordeelen willen, die op een eenvoudige wijze in de overgrootte meerderheid van de gevallen in staat is als met een tooverslag althans voorloopig alle bezwaren van den patiënt op te heffen, dan moeten dunkt mij nadeelige gevolgen worden aangetoond in gevallen waar de taxis gelukt is. In mijn eigen praktijk zag ik die nooit en in de gevallen van VAN ASSEN zocht ik ze tevergeefs. De „reposition en bloc” kent iedereen en niemand zal zich daardoor laten verschalken.

Amsterdam, 12 April 1908.

L. N. S. WASSINK.

DE ABORTUS CRIMINALIS EN ZIJN BESTRIJDING.

In het laatste nummer van dit *Tijdschrift* geven prof. TREUB en dr. VAN RUSSENBROEK als hun meening te kennen, dat het regelmatig stijgen van het jaarlijks in de Nederlandsche klinieken voorkomend aantal gevallen van abortus criminalis in confesso geen positief bewijs is, dat het opwekken van den misdadigen abortus werkelijk toeneemt. Daarentegen betoogen zij, dat dit bewijs wèl geleverd wordt door „het stijgen van het totaal-cijfer van den abortus in de klinieken”.

Strikt genomen kunnen de door de schrijvers gegeven cijfers voor een buitenstaander nimmer een bindende bewijskracht bezitten; daarvoor was, mijns inziens, noodig geweest, dat ook opgegeven was het totaal-cijfer der opnamen of beter nog der aanvragen om opname in de geheele kliniek (want men zal wel niet ver mistasten met de bewering, dat op elke aanvraag van een abortuslijdster een opname volgt, terwijl dit bij plaatsgebrek zeker niet voor alle andere patiënten het geval zal zijn). Deze eisch behoeft, meen ik, geen nadere toelichting.

Maar gesteld, dat men aan de argumenten, die de schrijvers voor hun meening aanvoeren, dezelfde beteekenis toekent, die zij er aan hechten, dan zou men volgens mijn opvatting hoogstens tot de slotsom kunnen komen, dat het aantal *in de kliniek* voorkomende gevallen stijgende is, niet, dat hetzelfde verschijnsel ook in de maatschappij valt waar te nemen. Het is zeer goed mogelijk en zelfs waarschijnlijk (ik wijs slechts op het door de schrijvers zelf vermelde feit, dat een aborteuse, die nog niet alle verantwoordelijkheidsgevoel schijnt uitgeschud te hebben, haar cliëntèle raadt bij het eerste verschijnsel onderkomen in een kliniek te gaan zoeken), dat er tegenwoordig een beter uitzicht begint door te dringen bij het publiek omtrent de hulp, die men in gevallen van abortus in klinieken erlangen kan en dat daardoor de vroegere schroom van lijdsters aan abortus provocatus, om in die inrichtingen hulp te zoeken, hoe langer hoe meer overwonnen wordt.

Ik voor mij kan dus niet toestemmen, dat door de schrijvers bewezen is, dat de menigvuldigheid van den abortus criminalis op onrustbarende wijze toeneemt. Hoogstens krijgt men uit hun cijfers den indruk, dat het zoo is, maar meer niet. En daarmee behoort men in onzen tijd van rumoerige publiciteit en grootere openhartigheid omtrent dit punt zeer voorzichtig te zijn.

Maar hoe dan ook, het misdrijf komt uiterst veelvuldig voor en heeft, zooals zij ten overvloede met het mededeelen van cijfers en diagnoses aantoonen, voor het leven en de gezondheid der betrokken personen soms zeer ernstige gevolgen. Toch wordt het, terwijl het zeer strafbaar is gesteld, slechts zelden of bijna nooit gestraft. Daardoor wordt, volgens de schrijvers, schade toegebracht zoowel aan den eerbied voor de wet als voor de volksgezondheid.

Zij verlangen dus wetswijziging, om aan dezen voor hen onhoudbaren toestand een einde te maken. Allereerst wenschen zij straffeloosheid voor de vrouw, „die opzettelijk de afdrijving of den dood van haar vrucht veroorzaakt of door een ander laat veroorzaken”. Zij hebben namelijk deze vrouw noodig als een soort van staatsgetuige, die zelf misdadig, op verzekering van straffeloosheid, haar medeplichtige bij de justitie aanbrengt en beschuldigt. Zij schijnen zelfs de persoon, die het eigenlijke booze stuk *bedreven* heeft, vrij uit te willen laten gaan, terwijl zij toch den ander, die er slechts toe *geraden* heeft en verklapt is door de eigenlijke misdadigster, wenschen gestraft te zien. Nu moge door zulk een wetsartikel de eerbied voor de geschreven wet niet worden ondermijnd; zeker zal het rechtsgevoel van stellig het grootste gedeelte van het publiek gevoeliger door geschokt worden.

Maar bovendien ben ik overtuigd, dat de geneesheer ondanks zoo'n artikel in zijn passieve rol van heden zou blijven volharden, zelfs dan, wanneer een verandering van artikel 272 hem in staat stelde voor hoogere belangen dan die van zijn patiënten in de bres te springen. Het is niet aan te nemen, dat hij ooit tegen den wil van zijn patiënte een aborteur of aborteuse bij het gerecht zou aanbrengen. Want, of hij met een gehuwde of ongehuwde te doen zou hebben, hij zou beiden een slechten dienst bewijzen, beiden op ergerlijke wijze bij het publiek signaleeren. Hij zou haar niet alleen de verachtelijke rol van staatsgetuige op de schouders laden, maar ook openlijk doen vaststellen, dat zij een niet-strafbaar misdrijf gepleegd hebben en voor de ongehuwde nog bovendien, dat zij zich buiten de perken der gangbare moraal gewaagd heeft. Zou vooral dit laatste op

den verderen levensloop van de van het rechte pad afgewekene niet een noodlottigen invloed kunnen hebben?

Want men vergete niet, dat een geneesheer, die eenmaal begonnen is een enkel geval aan te geven, verplicht is, dit voor allen te doen. Het „hooger belang”, het in aanraking brengen met de justitie van iemand, die een strafbare daad verricht, is ten allen tijde aanwezig. Of het misdrijf al of niet schade aan de gezondheid toebrengt, mag geen gewicht in de schaal leggen; anders zouden de grootste schelmen het lichtst door de mazen glippen. De eerste de beste gewetenlooze arts, die zijn asepsis onder den duim heeft en zich wat geoeffend had in het opwekken van abortus, zou dan straffeloos zijn zaakje kunnen drijven. En verder kan geen enkel geneesheer van te voren weten, wie van zijn patiënten genoeg weerstandsvermogen bezit om ongedeerd de publieke minachting te dragen, die het deel zal zijn van bijna elk, van wie het openlijk bekend wordt, dat zij schuldig staat aan het hier besproken misdrijf en dit laatste nog vergroot heeft door te willen optreden als staatsgetuige.

Ik zie derhalve geen enkelen grond om af te wijken van mijn elders uitgesproken meening, dat wij in dezen slechts weinig van wetswijziging, en meer, al is het dan voorloopig niet, veel meer van verandering der zeden en der maatschappelijke verhoudingen te hopen hebben.

Leiden, 13 April 1908.

— Dr. A. GEIJL.

DE ABORTUS CRIMINALIS EN HET GENEESKUNDIG BEROEPSGEHEIM.

Het wegwerpen van oude plunje schijnt aanstekelijk te werken. Nauwelijks hebben wij dr. VAN TUSSENbroek in ons hart kunnen gelukwenschen met haar standvastige houding tegenover de verzekeringmaatschappijen, waardoor zij blijk gaf voor het behoud van het beroepsgeheim ook iets over te hebben, wat men van andere voorstanders niet altijd kan zeggen, of daar komen zij en prof. TREUB met een voorstel, dat, komt het tot uitvoering, niet minder be-teekent dan afschaffing van datzelfde beroepsgeheim. De voorgestelde wijziging van art. 272 S. R., waardoor het voortaan zou vrij staan toevertrouwde geheimen te openbaren, *wanneer een hooger belang naar redelijk inzicht geacht moet worden dit te vorderen*, maakt inderdaad elk verschooningsrecht van den geneeskundige illusoir. Wie, *zonder* dat een hoog belang dit vordert, geheimen openbaart, die hem als zoodanig werden toevertrouwd, ondervindt terecht de openbare afkeuring, om het even of hij geneesheer zij of kruidenier. Dit soort verplichte geheimhouding is dus niet specifiek geneeskundig. Het eigenaardige van het beroepsgeheim der geestelijken en geneesheeren ligt juist daarin, *dat geen hooger belang gekend wordt* dan dat van den patiënt. Geen *redelijk*, doch *ethisch* inzicht beslist hierin. De geneesheer vereenzelvigd zich zóó met den patiënt, dat voor hem, evenals au fond voor dezen, het heil van den zieke in waarheid de hoogste wet wordt. Dit, en dit alleen, is de reden van het vertrouwen dat de patiënten ons schenken. Het belang van het beroepsgeheim behoeft niet meer uiteengezet te worden. Daarmede staat en valt wat van het aanzien van den geneeskundigen stand nog over is. Neemt men het weg, dan zullen de geoeffende operateur, de beroemde internist hun naam behouden; zij zullen dan echter geheel op één lijn staan